

*Společnost.
Revue Společnosti pro kulturu a umění
v Ostravě, n. 5, 1998, č. 12, s. 25.*

Rozpůlené srdce Borise Čelovského

Letos v únoru organizoval Boris Čelovský pietní shromáždění u příležitosti převezení tělesných pozůstatků „českého vlastence“ Oty Hory z Kanady do jeho rodné obce Golčova Jeníkova. Pobýval tehdy i v Ostravě, kde dokončoval rukopis své nejnovější knihy Emigrantů.

♦ **Z titulu chystané knihy je zřejmé, že se bude zabývat československou emigrací. Půjde o historickou práci?**

„Bude to spíš sborník dobových svědectví, dopisů, vzpomínek a dalších dokumentů, které psali po 'Vítězném únoru' v uprchlických táborech na Západě lidé, jimž se podařilo uniknout komunistické totalitě. Nejedná se tedy o systematické dějiny českého poválečného exilu, ale jen o jakýsi průhled do nelehkých životních osudů oné první generace pouňorových exulantů, k níž jsem patřil i já.“

♦ **Znamená to, že vycházíte z vlastních vzpomínek?**

„Jen částečně. Základem knihy jsou především dopisy, jež utečenci psali z uprchlických táborů Otovi Horovi, u nějž jako u známého předúnorového politika a nebojácného poslance hledali pomoc či podporu ve svých prvních krocích v exilu. Zároveň se svěřovali s okolnostmi svého útěku do ciziny, vyprávěli o poměrech v táborech, o politických třenicích exilu atd., takže vznikla pestrá mozaika ná-

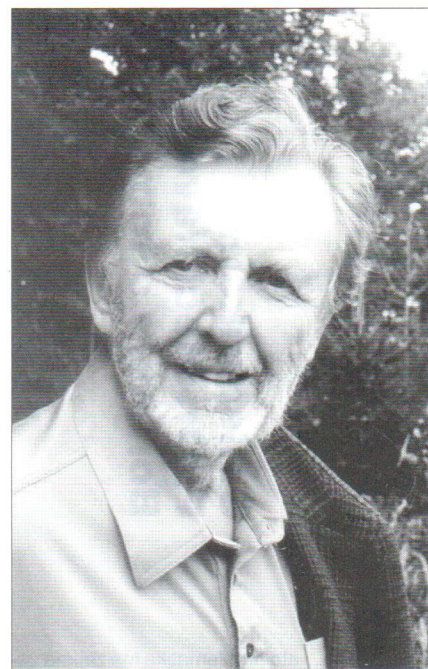
zorů, jež nepochybně budou zajímat nejen historiky. Většina těchto dnes již mimořádně cenných pramenů pochází právě z pozůstatků Oty Hory, který byl po řadu let mým blízkým přítelem.“

♦ **Pokládáte se ještě za emigranta, když v posledních letech často pobýváte v Ostravě? Kde je pro vás domov?**

„Kanada mě přivítivě přijala v době, kdy bych ve vlasti patrně zahynul či morálně zdegeneroval. Jsem jí nesmírně vděčný, že mi umožnila prožít svobodný a plnohodnotný život, že dala domov mně i mým dětem. Když jsem ale před lety zajížděl Vídňě na břeh Dunaje, abych aspoň nahlédl do rodné země, kam jsem přes půl století nesměl vkročit, pokaždé jsem se rozplakal. Ani dnes nedokážu bez obrovského rozrušení snést hokejový zápas mezi Kanadou a Českou republikou, jaký se třeba nedávno hrál v Naganu. Komu bych měl fandit? V obou zemích jsem přece doma. V posledních letech mi ale v mém českém domově stále víc vadí pozůstatky komunistické totality, které tu na každém kroku vidím.“

♦ **Co máte konkrétně na mysli?**

„Lidé ztratili sebeúctu, mezilidské vztahy jsou na nízké úrovni, zmizela úcta k tradičním hodnotám, zcela se ztratila národní hrmost. Uráží mě, když vidím, že se česká inteligence

zaprodává cizím zájmům a že jen málokdo je ochoten připustit, že to může ohrozit budoucnost celého národa. Ani vztah Čechů k nám exulantům není zdaleka takový, jaký by měl být, je v něm příliš mnoho bezduché závisti a zatrpklosti. V myšlení lidí i v politice pořád přežívají totalitní manýry, jen nedbale zakryté novými politickými nálepkami. Někdy už ani nemám chuť se vracet, ale po několika měsících v Kanadě hned zase myslím na cestu do Ostravy. Je to takový ustavičný koloběh a mně už nezbyvá, než se mu podřídit.“

Děkuji za rozhovor a rádi vás tu zanedlouho zase uvidíme.

MEČISLAV BORÁK

Představujeme

Bořivoj (Boris) Čelovský

Historik, spisovatel a publicista Boris Čelovský se narodil 8. září 1923 v Heřmanicích u Ostravy. Studoval na reálném gymnáziu v Bohumíně, Místku a Ostravě-Přívoze, kde v roce 1942 maturoval. V rámci "totalního nasazení" musel pracovat v továrnách v Drážďanech a Düsseldorfu. Po útěku domů se stal pozorovatelem u protiletectvé služby, s níž byl na čas přeložen do Kielu, kde zažil drtivé nálety spojeneckých letadel. V březnu 1943 byl přemístěn zpátky do Ostravy jako řidič. Spolupracoval s odbojovou skupinou Svoboda a těsně před koncem války ho zajali němečtí vojáci na Radhošti. Za držení zbraně mu tehdy hrozila smrt a jen náhodou se s pomocí partyzánů nakonec zachránil. Po válce nastoupil do důstojnické školy v Opavě, ale ta nesplnila jeho očekávání, takže záhy odešel do Prahy studovat práva. Už během studia pracoval jako učitel a později knihovník Zemského archivu v Opavě. Netajil se svým odporem vůči nastupujícímu komunistickému režimu a na podzim roku 1948 emigroval. Pobýval v Německu, Lucembursku, delší čas v Paříži a také v Innsbrucku v Rakousku. V roce 1950 získal stipendium v Kanadě, kde studoval na francouzské univerzitě v Montrealu moderní historii. Ve studiích pak pokračoval na univerzitě v Heidelbergu, kde získal doktorát z filozofie prací o mnichovské dohodě, jejíž německé vydání (Das Münchener Abkommen von 1938, Stuttgart 1958) vzbudilo celosvětový ohlas. Po návratu do Kanady pracoval jako bibliograf v redakci Kanadské encyklopedie, byl úředníkem Statistického úřadu a vedoucím oddělení na Ministerstvu práce, úspěšně vedl volební kampaň Nové demokratické strany a působil jako poradce v týmech předních kanadských politiků. V exilovém hnutí důsledně demasko-

val na mnoha veřejných akcích totalitní komunistický režim v Československu. V letech 1957-58 pomáhal pro kanadskou zpravodajskou službu odkrývat plány československé rozvedky, do jejíž sítě se mu podařilo proniknout. Žije na odpočinku v Kanadě, kam emigrovala i jeho matka, sestra žije v USA. Oženil se s litevskou emigrantkou Angelikou, pozdější úspěšnou dětskou psychologičkou, jejich synové Daniel a Andrew žijí v Kanadě, dcera Alexandra v Londýně. V Ostravě žije dcera Zdislava z prvního manželství. Do vlasti se směl vrátit až po změně režimu za více než půl století. V roce 1991 byl na Karlově univerzitě promován na doktora práv. Během svých stále častějších návratů stačil vydat několik prací, které vzbudily mimořádnou čtenářskou odezvu nejen na Ostravsku. Zlaté děčka (Ostrava, Sfinga 1992) jsou kronikou pohnutých životních osudů válečných maturantů z jedné třídy přívozkého gymnázia. Dopisy do ulice du Bac (Ostrava, Sfinga 1992) tvoří výbor dopisů spisovatele Zdeňka Bára B. Čelovského do Paříže edičně zpracovaný Drahomírem Šajtarem, Ta ženská von Hohenlohe (Ostrava, Sfinga 1993) osvětluje na životopisu pověstné světoběžnice Stefanie von Hohenlohe intimní zákulisí mezinárodní politiky, zvláště ve 30. a 40. letech našeho století, So oder so (Ostrava, Sfinga 1995, II. vyd. Tilia 1997) je obsáhlým souborem dokumentů o úmyslech nacistů s "řešením" české otázky. Šel jsem svou cestou (Opava, Vade mecum 1996) je poutavou autobiografií čínorodého Slezana, který se ve světě rozhodně neztratil, Mnichovský syndrom (Ostrava, Syndikát novinářů 1997) kritizuje proněmeckou činnost českých historiků a politiků a varuje před nebezpečím nové germanizace českých zemí, Ota Hora 1909-1997 (Šenov u Ostravy, Tilia 1998) je příležitostným tiskem připomínajícím osobnost známého "předúnorového" a exilového politika.

MEČISLAV BORÁK